

Preek over Markus 14:32-42

- Schildwolde, 20 maart 2016
- Kees van Dusseldorp
- laatste zondag voor Pasen

Liturgie:

Getsemane: gevecht en gebed

votum en groet

Ps.95:1,2 [Wiekslag 5-8]

wetslezing

Ps.40:5,7

gebed

lezen: Mark.14:26-52

Heb.5:5-10

Ps.142:1-4

preek Mark.14:38

Opw.674

gebed

collecte muziekgroepje Opw.706

Gz.89:1,4

zegen

Gemeente van Christus,

#1

** het verhaal is alleen maar te vertellen

Hier ziet u een schilderij van Vasily Perov, eind 19e eeuw. Christus in Getsemané. Een indrukwekkend schilderij, vind ik. Sober, eerbiedig. Waarbij je als mens eigenlijk niets anders past dan zwijgen. Wat gaat er in Jezus om? Hij was bijna in paniek, schrijft Markus, die het verhaal van Petrus heeft gehoord. Onze vertaling zegt dat Jezus 'onrustig en angstig' was. Maar dat is beslist te vlak. 'Geschokt en doodsbenauwd' geeft het beter weer.

Het is niet verkeerd om de hand op de mond te leggen. Bij de worsteling van Jezus met zijn roeping om de beker te drinken. De beker van Gods oordeel. Bij het intense gebed tot zijn Vader, Abba. Een mensenwoord doet snel afbreuk aan deze situatie.

Toch mogen we niet blijven zwijgen. Maar moeten we vertellen. Niet voor niets neemt Jezus getuigen mee. Je ziet ze op de achtergrond op het schilderij aangeduid. Drie leerlingen vlak bij zich. En de acht anderen op een steenworp afstand. Zij moeten het zien en horen. En zij moeten het vertellen. Aan ieder die er niet zelf bij is geweest. Het was verschrikkelijk. Ze konden het niet verdragen. En toch moeten ze het vertellen. Hoe het is gegaan. Wat Jezus zei tegen zijn Vader. Hoe geschokt en ontredderd Jezus eruit zag. En hoe Hij na dit gebed en gevecht de rust vond om het offer te brengen. Om het offer te worden.

Het evangelie is geen successtory. Geen prachtig verhaal met een aantrekkelijk visie op het leven en op de wereld. Zulke verhalen vind je in de reclame en in de filosofie, maar niet in de Bijbel. Het evangelie is ook geen helder betoog met duidelijke conclusies en concrete aanbevelingen. Zulke betogen vind je in de politiek of de wetenschap, maar niet in de Bijbel. Het evangelie is allereerst een verhaal. Vertellen wat er is gebeurd met Jezus Christus. Vertellen wat Hij heeft gezegd en heeft gedaan. Soms een rauw en ontmaskerend verhaal. Maar niet zonder hemelse glans. Want ook Getsemane vertelt ons wie onze Heiland is. En hoe onvoorstelbaar groot zijn liefde voor jou en voor mij. Hij vocht en hij bad, Hij smeekte en worstelde. We kunnen niet invoelen wat Hij voelde. We kunnen niet onder woorden brengen wat het voor hem betekende. Maar we vertellen het wel door. Van Christus in Getsemané. Onze Heer in gevecht en gebed.

#2

** Jezus is gericht op ons

Hoe intens Jezus ook bezig was met zijn roeping en met zijn Vader, toch verloor Hij zijn leerlingen niet uit het oog. 'Bid dat jullie niet in beproeving komen, de geest is wel gewillig, maar het lichaam is zwak'. Dat zegt Hij tegen zijn leerlingen als Hij ze halverwege even opzoekt. Vanaf het gevechtsterrein houdt Jezus zijn leerlingen in het oog. Midden in zijn gebedsworsteling met de Vader, geeft Hij ook onderwijs aan zijn leerlingen. Aan ons. Hoe wonderlijk! Onze Heiland ging zijn weg niet voor zichzelf. Maar voor ieder die hem volgt. Zelfs in zijn donkere uren blijft Hij met ons verbonden. Hij laat ze niet los. Hij trekt ze erbij!

Jezus zoekt steeds het contact. Hij houdt drie leerlingen zo dicht bij zich, dat ze zijn bidden kunnen verstaan. Hij vraagt hun gebedssteun in de angst van zijn ziel. Twee keer onderbreekt Hij zijn gebed om hen op te zoeken. Hij maakt bespreekbaar hoe Hij zich voelt. 'Ik ben dodelijk bedroefd. Ik sterf bijna van verdriet.' Mooi is dat, hoe Jezus in zijn eenzaamheid en angst zich niet afsluit, maar juist het contact zoekt. Hij trekt de anderen erbij. Mensen hebben snel de neiging om zich terug te trekken, vooral als het gaat om persoonlijke beleving of psychische nood: 'Ze snappen mij toch niet'. 'Ik ga er een ander niet mee lastig vallen.' 'Ik weet zelf niet eens wat er aan de hand is.' 'Het heeft toch geen zin om erover te praten'. Jezus doet het anders. Hij maakt het wel bespreekbaar. Ook al peilen wij gelukkig inderdaad niet wat Hem in paniek bracht, toch is het goed om te weten welke gevoelens Jezus kende. Hij zoekt daarmee het contact met de leerlingen. In heel zijn messiaanse weg is Jezus niet gericht op zichzelf, maar op zijn volgelingen. Op al zijn volgelingen. Hij trekt je erbij! Je moet het horen, je moet het zien, je moet ervan vertellen.

Zelfs heeft Jezus ruimte om hen iets te leren. 'De geest is wel gewillig, maar het lichaam is zwak'. Waarschijnlijk ken je die uitdrukking wel. Vaak wordt die gebruikt om te zeggen: 'ik wil iets wel, maar het lukt me niet'. 'Ik zou wel elke dag een uur willen wandelen, maar ik kom er niet toe.' 'Ik zou mijn huiswerk wel wat beter willen doen, maar ik kom niet van mijn games af.' 'Ik wil vluchtelingen best helpen, maar het komt er gewoon niet van.' 'Ik wil nog wel graag een keer de vierdaagse lopen, maar ja, ik ben vijftachtig.' Op zulke momenten zeggen we: 'de geest is wel gewillig, maar het lichaam is zwak'. Ik wist wel dat die uitdrukking uit de Bijbel kwam. Maar eerlijk gezegd had ik niet paraat dat dit een woord van Jezus was, dat Hij in Getsemane tegen zijn leerlingen zei. Wat bedoelt Hij precies? Waarom is dit een van de laatste woorden die Jezus tegen zijn leerlingen sprak? Jezus zoekt ook in het donkerste uur de verbinding met zijn leerlingen. Ook zijn intense gebedsworsteling is Hij gericht op jou en mij. Hij trekt je erbij. En leert je veel over jezelf.

** Jezus kent de verschrikking van de beproeving

'Bid dat jullie niet in beproeving komen'. Dat is de aansporing die de Heiland geeft. Jezus kent namelijk de verschrikking van de beproeving. Daar zit Hij volop in. Niet voor niets is Hij ontzet en ten dode bedroefd. Het is voor ons een vreemde Jezus. Tot dan toe is Hij altijd zo beheerst en zo rustig. Wat er ook gebeurt: onderwijs geven, kritische vragen beantwoorden, duivels bestraffen en de leiders weerstaan. Jezus staat er altijd boven. We lezen wel van zijn vermoeidheid, van zijn verdriet en van zijn bewogenheid. Maar het sloeg hem nooit uit zijn evenwicht. Maar in Getsemané is Hij echt uit balans. De leerlingen zagen hem huilen, hoorden hem schreeuwen. Getsemané betekent olijfpers. De Heer lijkt geperst te worden. Klem te zitten in zijn gevoelens. Verscheurd tussen de aanvechting en de trouw. Jezus kent de verschrikking van de beproeving. En Hij spoort zijn leerlingen aan: 'bid dat je dit nooit mee hoeft te maken.'

Het is niet de doodsangst die alle mensen kennen. Het is geen vergeeflijke inzinking van onze Heer. Het is al helemaal geen toneelspel van de zoon van God. Want de angst die Jezus overvalt is niet de angst voor de dood, maar de angst voor de hel.

Het is de missie van Jezus om verzoening te brengen. Daarvoor moet Hij de straf voor de zonde dragen. Zonde maakt een mens los van God. De ultieme straf is, dat God dan ook de mens loslaat. En definitief overgeeft aan de eigen keuze. Dat is de geestelijke dood, de

verlatenheid door de Vader. God zal zijn oordeel over Jezus uitgieten. Gods toorn over de zonde van de mensen komt op het hoofd van Jezus terecht. Wij huiveren al als we nadenken over de hel. Voor Jezus is dat nog sterker. Hij is geschokt door wat Hem nadert. Het raakt hem naar lichaam en ziel. De vloek, het oordeel, de dood. Dat is de beker die Hij graag aan zich voorbij ziet gaan. We hebben geen onbewogen Verlosser, geen onmenselijke Heer. We hebben een Heiland die huivert voor Gods oordeel. Hij moet door de angst.

En midden in de verschrikking van die beproeving komt Jezus terug bij zijn leerlingen. Hij laat hen niet los. Halverwege doet Hij verslag. Van wat Hij geleerd heeft. Hij trekt ze erbij. Roept ze uit hun slaap. 'Bid, dat jullie niet in beproeving komen. Dat jullie dit oordeel van God niet hoeven te ondergaan. Dat jullie de hel niet in de ogen hoeven kijken. Dat jullie deze beker niet hoeven te drinken. Jullie zouden er kapot aan gaan. Omdat jullie zelf zondaren zijn.'

** zijn eenzaamheid vrijwaart ons van deze beproeving

Zelfs in het donkerste uur is Jezus gericht op ons. Hij gaat de weg door de angst. Hij deelt zijn nood met zijn leerlingen. Hij kent de beproeving. En hij kent de mens. 'De geest is wel gewillig, maar het lichaam is zwak'. Jezus is de enige die deze weg kan gaan. En omdat Hij die als enige gaat, hoeven anderen die weg niet meer af te leggen. De eenzaamheid van Jezus in Getsemané vrijwaart ons van Gods oordeel. Hij moest alleen komen te staan.

'De geest is wel gewillig,' zegt Jezus. Dat is al een wonder. Dat zijn leerlingen hem willen volgen is bijzonder. Met heftigheid hadden ze tegen Jezus gezegd dat ze zelfs wel met hem wilden sterven. Dat gaat heel ver. Dan heb je je leven echt aan Jezus verbonden. Dan ben je ervan overtuigd dat je beter met Jezus sterven kunt dan zonder hem leven. Vertrouwen in Jezus, hoop op Jezus, liefde voor Jezus: door Gods Geest komen mensen zo ver. Met inschakeling van je eigen mogelijkheden. En met de mogelijkheden van anderen. Als jij zegt: Ik hou van Jezus, ik wil christen zijn, ik volg de Heer, dan heb jij zo'n gewillige geest. Dank God dat Hij jouw harde hart zacht heeft gemaakt voor Jezus Christus.

'Maar het lichaam is zwak', voegt Jezus eraan toe. En dat is ook zo herkenbaar. Tot drie keer toe vallen de leerlingen in slaap. Ze zijn niet bij machte om wakker te blijven en te bidden. Dit is geen gewone vermoeidheid. Vissers als Petrus, Johannes en Jakobus kunnen in kritische uren toch wel wakker blijven. Het is een abnormale vermoeidheid. Hun ogen vielen steeds dicht, zelfs nadat Jezus hen betrapt op slapen. Menselijke wilskracht is onvoldoende om wakker te blijven. Mensen kunnen het niet, hoe gewillig hun geest ook is. Hoe gelovig ze ook zijn: niemand blijft in eigen kracht overeind in het oordeel van God. Voor een angstige Jezus sluiten wij de ogen.

Jezus lijkt daar teleurgesteld over. Kunnen jullie niet één uur wakker blijven en bidden? Maar Hij moet het doen zonder gebedssteun. Hij moet alleen komen te staan. Echt helemaal alleen. Als het ergens duidelijk wordt, dan wel in Getsemané. Dat is ontmaskerend. Maar tegelijk ook bevrijdend. Want Jezus is de bliksemopvanger, zodat wij niet geraakt worden. Hij drinkt de beker, zodat die aan ons voorbij gaat. Hij gaat de hel in, zodat dat ons niet overkomt. 'De geest is wel gewillig, maar het lichaam is zwak'. De eenzaamheid van Jezus, hoe moeilijk ook, vrijwaart ons van de beproeving die Hij ondergaat.

** bidden is het enige antwoord

Bid! zegt Jezus. Dat is zijn oproep. Bid! zegt Hij. Heel het uur van Getsemané staat in het teken van het gebed. Jezus die zegt: 'blijven jullie hier, terwijl ik ga bidden'. Jezus die zijn leerlingen deelgenoot maakt van zijn nood, en daarmee vervolgens naar zijn Vader gaat. Getsemané wordt de gebedsruimte van de Heer. Vechtend met zichzelf. Worstelend met Gods wil. Zich vastgrijpend aan zijn Vader. Zich overgevend aan zijn opdracht.

Vader verbergt zich. Christus blijft bidden. Vader laat niets van zich horen. Christus blijft smeken. Het is het enige wat Hem rest. 'Abba, Vader', bidt Hij, 'voor U is alles mogelijk.' Zo klemt Jezus zich vast aan zijn hemelse Vader. Bid! zegt Hij. Als je niet bidt, blijf je opgesloten in je eigen horizon. Zoek je je weg niet met God, dan loop je dood. Jezus gaat bidden. En roept zijn leerlingen tot het gebed. Niet voor Hem, maar voor zichzelf. Bid! zegt Jezus. Het is het enige dat een mens rest als die oog in oog met God komt te staan. Op de knieën! Vluchten tot de Heer.

Bid! zegt Jezus. Hij zegt het op een intens moment. Een beslissend moment in zijn leven. En daarom ook een beslissend moment voor ieder die hem volgt.

Maar als je helemaal niet het gevoel hebt, dat je voor zo'n beslissend moment staat? Als je ernstig twijfelt aan het bestaan van God? Of als je leven vol zit met leuke uitdagingen?

Dan nog blijft de oproep van Jezus: bid! Want onder het leven van elke dag ligt de eeuwigheid. Achter de relaties waarin je leeft, ligt de verhouding tot je Schepper. In al die uitdagingen van jouw leven ligt de roeping van God. Overal leef je in de tegenwoordigheid van God. Steeds weer zoekt Hij je op. Eens kom je oog in oog met God. Daarom blijft de oproep van Jezus: bid!

Bidden is de enige reactie die je leven in een ander licht plaatst. De enige weg die nooit doodloopt. De enige batterij die nooit leegraakt. De enige beveiliging die niet wordt gekraakt. Oefen het bidden als je niet in nood bent. Laat het contact met God niet verkrummen tussen je vingers als het goed met je gaat. Laat het niet wegsijpelen in de stroom van alles wat er gebeurt. Blijf bidden. Niet alleen omdat Jezus dat deed, steeds weer. Maar vooral omdat Hij je ertoe roept. En je ertoe aanspoort. Zodat je weet waar je schuilplaats is, als je geen andere keuze meer hebt.

** gehoorzaamheid bidden in Jezus' naam

'Neem deze beker van mij weg. Laat dit uur aan mij voorbijgaan.' Zo bidt Jezus. Het is de middelste bede. Waaruit Jezus' angst voor Gods oordeel duidelijk wordt. Waarin Hij zijn diepe wens neerlegt. Waarin Hij worsteling met zijn roeping. De eerste bede was het 'Abba, Vader': de ongebroken liefde waarmee de Zoon de Vader zoekt. En in de laatste bede verklaart de Middelaar zich bereid om te gaan: 'Laat niet gebeuren wat ik wil, maar wat u wilt.' Daarin overwint de gehoorzaamheid van onze Heer. Daarin klinkt ook zijn vertrouwen in het recht van God. Jezus put zichzelf en zijn offer in het grote verband van Gods plan.

'Gehoorzaamheid heeft Jezus moeten leren', staat er in Hebrëeën 5. En Hij heeft het geleerd door het lijden. Hij heeft het geleerd in het bidden. Want alleen wie God zoekt, die vindt het vertrouwen dat God weet wat Hij doet. Alleen wie God zoekt, die vindt de bereidheid om te doen wat God te doen geeft.

Jezus werkt niet een voorgeprogrammeerd programma af. Als een reddingsoperatie die volgens het boekje verloopt. Voor deze operatie bestaat geen boekje. Van dit programma is geen script. Jezus moet er helemaal doorheen. Hij moet de weg leren gaan. Hij gaat biddend. Er staat hoogspanning op dat gebedsuur. Houdt onze Middelaar het? Geeft Hij het op, of gaat Hij door? Maar de uitkomst is een Jezus die bereid is om te gaan. Gehoorzaamheid heeft Hij geleerd. In dit zwarte uur van de beproeving.

Als Jezus de hof van Getsemané weer uitkomt, is Hij anders. Zijn lijden gaat verder, in het openbaar, een hele nacht en een hele dag lang. Maar dan zien we Hem die weg gaan, in koninklijke rust, in priesterlijke bereidwilligheid, in profetische kracht. Jezus heeft in Getsemané een strijd gewonnen. De strijd om de Middelaar, die vluchten kon, maar niet meer vluchten wilde. Prijs God! En aanbidt Jezus! Dat Hij niet opgaf. Maar het offer bracht.

** bidden

'Bid dat jullie niet in beproeving komen. De geest is wel gewillig, maar het lichaam is zwak'. Hoe bijzonder is het dat Jezus nog ruimte heeft voor gebedsonderwijs, tijdens zijn diepste worsteling. Daarin ligt het goede nieuws! Jezus laat zijn leerlingen niet los, maar trekt ze erbij. Hij neemt ze mee op de weg naar het heil. Door het lijden heen gaat het naar de glorie. Maar je komt er alleen door te bidden.

Als onze Heer zegt dat wij moeten bidden, dan leert Hij ons tegelijk hoe te bidden. En laat Hij ons zien wat bidden doet. Bidden brengt overgave. Bidden maakt bereidwillig. Bidden plaatst jouw leven in het grote verhaal. Bidden geeft vertrouwen. Bidden maakt gehoorzaam. Bidden geeft rust.

Dat is wat Jezus laat zien. Dat is waartoe Jezus zijn leerlingen oproept. Dat is ook wat Hij jou en mij op het hart bindt. Bid!

Jezus kent je. Als mens. 'De geest is wel gewillig, maar het lichaam is zwak.' Voor God blijf je van jezelf niet overeind. Wat je ook aan mogelijkheden en krachten hebt. Ga dan ook op de knieën en schuil bij de Heer. Steeds weer. Laat je door Jezus redden. Hij die de beproeving kende en doorstond. Hij trekt je erbij. Je moet het zien. Je moet het horen. Je moet het vertellen. Hoe Hij de weg ging. Die jij en ik hadden moeten gaan. Maar die wij niet kunnen gaan. En die we na Jezus ook nooit meer hoeven gaan.

Hij heeft het spoor getrokken. Hij weet waar Hij het over heeft. Hij kent jou en mij. Hij weet wat je nodig hebt om te leven. Niet alleen nu, maar in eeuwigheid. Luister naar Hem. Laat je door Hem redden. En leer leven in de vrijheid en de vrede die Hij geeft. Je zult het merken. Wat je ook doet. Waar je ook bent. Dat je door Jezus erbij getrokken bent. Een kind van God.

Amen